

Bbp-groei van gisteren kan morgen alsnog tegenvallen

Als België morgen volledig onverwacht Nederland binnenvalt, zal het Centraal Bureau voor de Statistiek de groeicijfers van 2018, 2017 en 2016 neerwaarts bijstellen. Dit is een ongewenst gevolg van de manier waarop seizoenscorrecties nu plaatsvinden.

BAREND ABELN

Werkt aan een proefschrift bij de Rijksuniversiteit Groningen (RUG)

JAN JACOBS

Universitair hoofd-docent aan de RUG

Seizoensinvloeden worden gezien als storende factoren in economische tijdreeksen. Statistieken worden daarom gecorrigeerd voor “de systematische, maar niet altijd regelmatige of onveranderlijke schommelingen binnen het jaar, veroorzaakt door weersveranderingen, feestdagen, bedrijfsgewoonten en verwachtingen”, aldus Hylleberg (1986, p. 23). Na correctie zijn de reeksen echter wel bruikbaar voor analyse, bijvoorbeeld voor vergelijkingen tussen landen of met het verleden.

Huidige methode

De X-13ARIMA-SEATS methode is de standaard in de bedrijfstak die seizoenscorrecties uitvoert. Deze statistische methode deelt de ruwe tijdreeks op in een latente seizoenscomponent en een latente niet-seizoenscomponent door ervan uit te gaan dat seizoensschommelingen telkens op hetzelfde moment in het jaar even krachtig in dezelfde richting bewegen. Voor het toepassen van deze methode worden de reeksen behandeld om uitbijters en aantallen werk- en vakantiedagen te neutraliseren. En het begin en eind van de reeks worden geëxtrapoleerd om fase-verschuivingen te voorkomen.

Centraal in deze statistische correctie staat de gemiddelde waarde voor de zes afgelopen jaren – en dat is niet handig. Het zorgt er namelijk voor dat eerder berekende seizoensvrije waarden met terugwerkende kracht veranderen

zodra er nieuwe waarden aan de reeks worden toegevoegd. Mocht België dus morgen volledig onverwacht Nederland binnenvallen, dan zullen de gevolgen daarvan voor de economie van Nederland na morgen terug te vinden zijn in de beschrijving van de Nederlandse economie van gisteren en eergisteren, via de verandering van het gemiddelde bruto binnenlands product (bbp) over deze zesjaarsperiode.

Dat het thans gebruikelijk is om eens per jaar de seizoensfactoren aan te passen, vergroot het effect. Het betekent dat de uitkomsten ook jaarlijks herzien worden, en wel met een terugwerkende kracht van drie jaar. Dit facet van seizoenscorrectie is bekend, zie onder anderen Czaplicki en McDonald-Johnson (2015).

CAMPLET-methode

Het kan beter. In Abeln et al. (2019) presenteren wij CAMPLET, een nieuwe seizoenscorrectiemethode die zo is opgezet dat historische data niet opnieuw gecorrigeerd worden wanneer er nieuwe observaties beschikbaar komen. De seizoens- en de niet-seizoenscomponenten worden in deze methode uiteengegafeld tot het verschil tussen opeenvolgende waarnemingen. Hierdoor kan de seizoenscomponent direct en definitief worden bepaald.

Verbetering door CAMPLET

De verschillen tussen de huidige methode en CAMPLET zijn aanzienlijk. De rode lijnen in figuur 1 tonen het Nederlandse bbp in het derde kwartaal van 2008 in dat kwartaal en de twaalf kwartalen die daarop volgen na een seizoenscorrectie met de huidige methode (X13-ARIMA-SEATS) en met CAMPLET. Met de huidige methode worden de cijfers gedurende drie jaar herzien, terwijl ze met CAMPLET ongewijzigd blijven, zie ook Ouwehand (2015).

Nu verwacht niemand een Belgische invasie, maar wat voor het bbp geldt, geldt ook voor de bbp-groeicijfers (de blauwe lijnen in figuur 1). En die zijn voor de politiek, beleid en de media zeer relevant. Zo kopte het NRC in zijn hoofdredactioneel commentaar van zaterdag 13 juli: “Rutte III: kabinet heeft het nu afgesloten seizoen laten zien dat het wel degelijk kan regeren.” Die conclusie is wat voorbarig. Dat weten we met de huidige methodes pas over drie jaar.

Literatuur

Abeln, B., J.P.A.M. Jacobs en P. Ouwehand (2019) CAMPLET: seasonal adjustment without revisions. *Journal of Business Cycle Research*, 15(1), 73–95.

Hylleberg, S. (1986) *Seasonality in regression*. New York: Academic Press.

Czaplicki, N. en K. McDonald-Johnson (2015) *To revise or not to revise? Investigating the behavior of X-13ARIMA-SEATS seasonal adjustment revisions as new series values are added*. Document te vinden op www.census.gov.

Ouwehand, P. (2015) *Vergelijking seizoenscorrectiemethoden CAMPLET en X-13ARIMA-SEATS*. CBS Discussion Paper 2015/09.

